2043-0533/0

19.07.01

MINISTERE DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT CERTAINES PARTIES DE L'ANCIEN HOTEL DE BEAUFORT SIS RUE AUX LAINES, 17 A BRUXELLES

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Vu l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier, notamment les articles 22 et 23;

Vu l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 25 mars 1999 entamant la procédure de classement comme monument des façades et de la toiture de l'ancien hôtel de Beaufort ainsi que de l'intérieur des anciennes écuries dudit hôtel sis rue aux Laines, 17 à Bruxelles ;

Vu l'avis du collège des bourgmestre et échevins de la Ville de Bruxelles émis le 10 juin 1999;

Vu l'avis de la Commission royale des monuments et des sites émis le 4 octobre 2000;

Considérant que le propriétaire n'a pas émis d'observation dans le délai prévu par l'article 20 de l'ordonnance du 4 mars 1993;

Sur la proposition du Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et du Secrétaire d'Etat ayant les Monuments et Sites dans ses attributions,

ARRETE:

MINISTERIE VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN BEPAALDE DELEN VAN HET VOORMALIGE HOTEL DE BEAUFORT GELEGEN WOLSTRAAT 17 TE BRUSSEL

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Gelet op de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed, inzonderheid op artikelen 22 en 23;

Gelet op het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 25 maart 1999 houdende instelling van de procedure tot bescherming als monument van de gevels en de bedaking van het voormalige hotel de Beaufort en van het interieur van de voormalige stallen van dit hotel gelegen Wolstraat 17 te Brussel ;

Gelet op het advies van het College van Burgemeester en Schepenen van de Stad Brussel uitgebracht op 10 juni 1999;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen uitgebracht op 4 oktober 2000;

Overwegende dat de eigenaar geen opmerkingen heeft meegedeeld binnen de termijn opgelegd in artikel 20 van de ordonnantie van 4 maart 1993;

Op de voordracht van de Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en van de Staatssecretaris, belast met Monumenten en Landschappen,

BESLUIT:

GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE • COLLEGE REUNI DE LA COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE • CHANCELLERIE

BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING • COLLEGE VAN DE GEMEENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE • KANSELARIJ

Article 1er - Sont classés comme monument les façades et la toiture de l'ancien hôtel de Beaufort ainsi que l'intérieur des anciennes écuries dudit hôtel sis rue aux Laines, 17 à Bruxelles, connu au cadastre de Bruxelles, 8e division, section H, 4e feuille, parcelle n° 882 g, en raison de leur intérêt historique et artistique, précisé dans l'annexe I du présent arrêté.

Art. 2 - La zone de protection relative au monument décrit dans l'article 1er comprend les voiries, parties de voiries, ainsi que l'ensemble des parcelles ou parties de parcelles reprises dans le périmètre délimité sur le plan figurant à l'annexe II du présent arrêté.

Art. 3 - Le Ministre qui a les Monuments et Sites dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Bruxelles, le 19 -07- 2001

Par le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation Urbaine et de la Recherche Scientifique,

François-Xavier de DONNEA

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale chargé de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites et du Transport rémunéré des personnes,

Willem DRAPS

Artikel 1 – Worden beschermd als monument de gevels en de bedaking van het voormalige hotel de Beaufort en het interieur van de voormalige stallen van dit hotel gelegen Wolstraat 17 te Brussel, bekend ten kadaster te Brussel, 8ste afdeling, sectie H, 4de blad, perceel nr 882 g, wegens hun historische en artistieke waarde, zoals nader bepaald in bijlage I gevoegd bij dit besluit.

Art. 2 - De vrijwaringszone met betrekking tot het in artikel 1 vermelde monument betreft de wegen, gedeelten van de wegen evenals het geheel van de percelen of gedeelten van de percelen opgenomen in de omtrek, afgebakend op het plan gevoegd in bijlage II bij dit besluit.

Art. 3 - De Minister bevoegd voor de monumenten en landschappen, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel, 19 -07- 2001

Door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

De Staatssecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen,

10 -09- 2001

GOUVERNEMENT DE LA RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE • COLLÈGE RÉUNI DE LA COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE • CHANCELLERIE

BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING • VERENIGD COLLEGE VAN DE GEMEENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE • KANSELARIJ

ANNEXE I A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT CERTAINES PARTIES DE L'ANCIEN HOTEL DE BEAUFORT SIS RUE AUX LAINES, 17 A BRUXELLES

Réf. cadastrale : Bruxelles, 8e division, section H, 4e feuille, parcelle n° 882 g

Description sommaire :

Cet hôtel de maître de style Louis XV date du dernier quart du XVIIIe siècle, mais possède probablement avec un noyau plus ancien. Acheté en 1776 par le duc de Beaufort, il fut aménagé en hospice en 1801. Ultérieurement, l'aile nord fut transformée et en partie reconstruite pour la Fondation Sainte-Gertrude. Les plans non signés de cette transformation sont datés de 1896-1897.

L'aménagement récent (1985) de l'hôtel en maison de retraite - Résidence Beaufort - n'a quasi rien conservé de l'intérieur du bâtiment.

Aile est
Décapée et enduite de ciment lors des travaux de réaménagement en 1985, la façade donnant sur la rue aux Laines a néanmoins conservé sa structure d'origine. De deux niveaux sous bâtière couverte d'ardoises, elle compte douze travées percées de fenêtres rectangulaires, celles du bel étage nettement plus hautes que celles du rez-de-chaussée. Ces dernières sont protégées par des grilles en fer forgé posées en 1890-1891 et frappées du monogramme SG pour Sainte Gertrude.
L'horizontalité de la composition est soulignée par le cordon séparant les niveaux, l'architrave moulurée, la frise de cache-boulins et la corniche profilée.
L'accès se fait par la troisième travée, laquelle est en léger ressaut, marquée par des refends et surmontée d'une grande lucarne à ailerons à volutes. La porte cochère en anse de panier est surmontée d'une corniche sur consoles à feuille d'acanthe. Renouvelés en 1985, les vantaux de la porte sont ornés de têtes de lion sculptées.

La façade côté jardin est similaire, mais ne compte que huit travées. Des montants chaînés en grès creusés en cavet suggèrent un noyau plus ancien.

A l'intérieur, l'ancienne charpente de la toiture a été conservée.

Aile nord
L'aspect actuel de la façade donnant sur la rue J. Dupont remonte à la reconstruction de l'aile nord (1896-1897). De trois niveaux sous toiture à croupes couverte d'ardoises, elle se déploie sur treize travées, les troisième et neuvième, plus étroites, couronnées d'un fronton courbe, et la treizième à pignon, sous pinacle en ferronnerie. A noter l'importante corniche à mutules et denticules. Le parement de pierre blanche est rehaussé par des bandes de pierre bleue. Le même matériau est utilisé pour les encadrements plats des fenêtres et les panneaux portant les noms des fondateurs de l'hospice qui ornent les trumeaux.

La façade côté jardin est plus simple, la pierre faisant place à un enduit.

GOUVERNEMENT DE LA RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE • COLLÈGE RÉUNI DE LA COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE •
CHANCELLERIE

Anciennes écuries
Au fond du jardin, les écuries occupaient un bâtiment d'un niveau et demi et cinq travées sous bâtière d'ardoises. La façade, en brique à refends sur soubassement en grès, a été décapée. Elle est rythmée au rez-de-chaussée par des arcs. L'étage est éclairé par des fenêtres quasi carrées.
La salle située au rez-de-chaussée est couverte de voûtes d'arêtes enduites reposant sur deux rangées de quatre colonnes toscanes en pierre bleue délimitant trois vaisseaux.

Intérêt présenté par le bien selon les critères définis à l'article 2, 1° de l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier :

Intérêt historique et artistique

Avec ses dépendances, autrefois l'une des plus vastes demeures de la rue aux Laines, l'ancien hôtel de Beaufort témoigne encore du riche passé de cette rue qui fut à partir du XVIe siècle l'un des lieux de résidence préférés des grandes familles de la noblesse.

En dépit d'une lourde rénovation, sa façade principale reste par la régularité de son élévation un témoin précieux et rare de l'architecture Louis XV à Bruxelles.

La façade donnant sur la rue J. Dupont témoigne quant à elle de la longue histoire de l'ancien hospice de Sainte-Gertrude, fondé au XIIe siècle, aboli en 1798 et rouvert en 1801 dans l'hôtel de Beaufort, transformé pour l'occasion.

Il est à noter que l'ancien hôtel de Beaufort s'intègre dans l'ensemble constitué par les autres maisons et hôtels de maître de la rue, dont la plupart bénéficient déjà d'une mesure de protection.

Bibliographie: L *'Émulation,* 1891, pl. 5 - H. VAN HOLSBEEK, *Histoire de l'hospice des vieillards de Ste-Gertrude de Bruxelles,* Bruxelles, s.d. - *Inventaire du patrimoine monumental de la Belgique, Bruxelles-Pentagone,* B, Bruxelles, 1993, pp. 283-285.

Vu pour être annexé à l'arrêté du 19 -07- 2001

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation Urbaine et de la Recherche Scientifique,

François-Xavier de DONNEA

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale chargé de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites et du Transport rémunéré des personnes,

Willem DRAPS

10 -09- 2001

GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE
COLLEGE REUNI DE LA COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE
CHANCELLERIE

V.9909

BIJLAGE I VAN HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN BEPAALDE DELEN VAN HET VOORMALIGE HOTEL DE BEAUFORT GELEGEN WOLSTRAAT 17 TE BRUSSEL

Kadastrale gegevens : Brussel, 8ste afdeling, sectie H, 4de blad, perceel nr 882 g,

Beknopte beschrijving

Dit herenhuis in Lodewijk-XV-stijl dateert van het laatste kwart van de 18de eeuw, maar heeft waarschijnlijk een oudere kern. Het werd in 1776 aangekocht door de hertog van Beaufort en in 1801 ingericht als gesticht. Later werd de noordervleugel gewijzigd en herbouwd, in opdracht van de Sint-Gertrudisstichting en volgens niet-gesigneerde plannen van 1896-1897.

Bij de recente herinrichting (1985) van het hotel tot seniorie - Residentie de Beaufort - werd er haast niets behouden van de oorspronkelijke binneninrichting van het gebouw.

Oostvleugel

Hoewel de gevel aan de Wolstraat bij de renovatie van 1985 gedecapeerd en opnieuw bepleisterd werd, werd zijn oorspronkelijke structuur behouden. De vleugel bestaat uit twee bouwlagen onder een leien zadelbedaking en telt twaalf traveeën, opengewerkt door rechthoekige vensters. De vensters van de bel-etage zijn veel hoger dan die van de benedenverdieping. Deze laatste zijn in 1890-1891 voorzien van een smeedijzeren traliewerk met het monogram SG, verwijzend naar Sint-Gertrudis.
De horizontaliteit van de gevelopstand wordt benadrukt door de puilijst, de gelede architraaf, de fries met bedekte steigergaten en de geprofileerde kroonlijst.
De derde travee heeft een poortrisaliet, is voorzien van schijnvoegen en wordt bekroond door een grote dakkapel met voluutvormige vleugelstukken. De korfboogpoort wordt bekroond door een kroonlijst op acanthusvormige consoles. De vleugeldeur met bewerkte leeuwenkoppen werd hernieuwd in 1985.

Binnenin werd het oude dakgebinte bewaard.

De tuingevel is gelijkaardig maar telt slechts acht traveeën. Kwartholle zandstenen negblokken laten hier een oudere kern vermoeden.

Noordvleugel

De huidige gevel van de J. Dupontstraat, dateert van de reconstructie van de noordvleugel in 1896-1897. Hij bestaat uit drie bouwlagen onder een leien schilddak en dertien traveeën, waarvan de derde en de negende smaller zijn en bekroond worden door een gebogen fronton. De dertiende travee is uitgewerkt als een tuitgevel met een ijzeren topstuk. De gevel eindigt op een zware kroonlijst met klossen en tandlijst. Het gevelparement is in witte natuursteen, afgewisseld door hardstenen banden. Hetzelfde materiaal werd gebruikt voor de vlakke vensteromlijstingen en voor de gevelpanelen met de stichtersnamen op de penanten.

De gevel aan de tuinzijde is eenvoudiger. De steen werd hier vervangen door bepleistering.

BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING
KANSELARIJ
COLLEGE VAN DE GEMEENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

Voormalige stallingen
De stallingen bevinden zich achter in de tuin. Het gebouw bestaat uit één en een halve bouwlaag en vijf traveeën onder een leien zadeldak. De bepleisterde bakstenen voorgevel met schijnvoegen en zandstenen sokkel werd gedecapeerd. De begane grond wordt geritmeerd door rondbogen. De bovenverdieping is opengewerkt door nagenoeg vierkante vensters. De zaal van de benedenverdieping bezit bepleisterde kruisgewelven, rustend op twee rijen van vier hardstenen Toscaanse zuilen, verdeeld in drie beuken.

Waarde van het goed volgens de maatstaven bepaald in artikel 2, 1° van de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed

Historische en artistieke waarde

Het voormalig hotel de Beaufort met bijgebouwen, dat eertijds een der grootste verblijven uit de Wolstraat vormde, geeft blijk van de rijke geschiedenis van de straat, die vanaf de 16de eeuw een van de uitverkoren verblijfplaatsen werd van de grote adellijke families.

Ondanks een zware renovatie, blijft de hoofdgevel door zijn regelmatige gevelopstand een zeldzame getuige van de Lodewijk-XV-architectuur in Brussel.

De gevel aan de J. Dupontstraat illustreert de lange geschiedenis van het oude Sint-Gertrudisgesticht, dat werd gesticht in de 12de eeuw, afgeschaft in 1798 en in 1801 heropend in het hotel de Beaufort, dat op het einde van de 19de eeuw verbouwd zou worden.

Er dient eveneens te worden opgemerkt dat het voormalige hotel de Beaufort deel uitmaakt van een ensemble herenhuizen, waarvan reeds de meeste beschermd zijn.

Bibliografie : L *'Émulation,* 1891, pl. 5 - H. VAN HOLSBEEK, *Histoire de l'hospice des vieillards de Ste-Gertrude de Bruxelles,* Brussel, s.d. - *Inventaris van het cultuurbesit in België, Stad Brussel - Binnenstad, C,* Brussel, 1994, pp. 410-412.

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 19 -07- 2001

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

François-Xavier de DONNEA

De Staatssecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen,

10 -09- 2001

Willem DRAPS

V.9909

BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING • BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING • KANSELARIJ

ANNEXE II A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT CERTAINES PARTIES DE L'ANCIEN HOTEL DE BEAUFORT SIS RUE AUX LAINES, 17 A BRUXELLES

BIJLAGE II VAN HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN BEPAALDE DELEN VAN HET VOORMALIGE HOTEL DE BEAUFORT GELEGEN WOLSTRAAT 17 TE BRUSSEL

DELIMITATION DE LA ZONE DE PROTECTION

AFBAKENING VAN DE VRIJWARINGSZONE

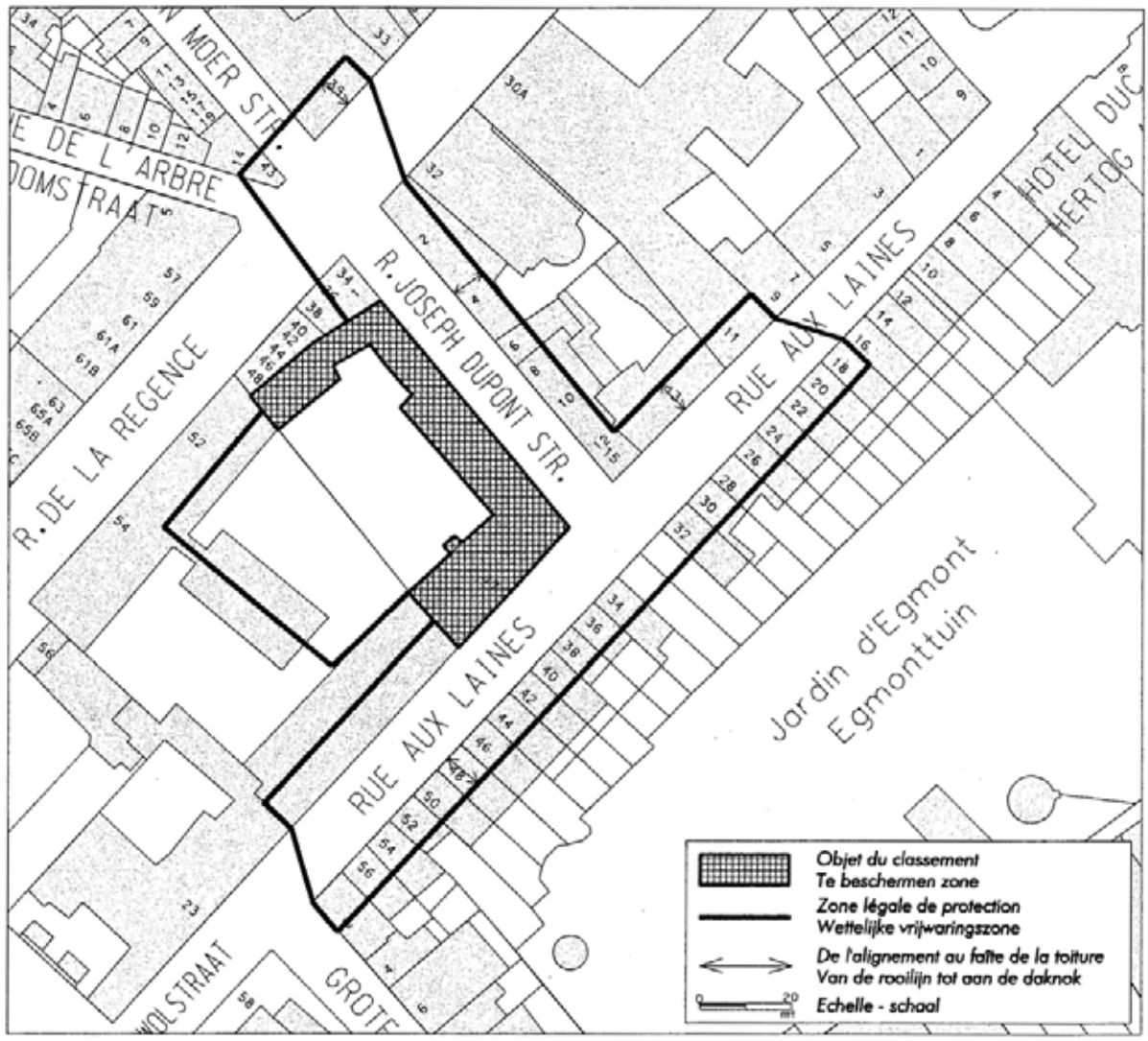

Vu pour être annexé à l'arrêté du 19 -07- 2001

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation urbaine et de la Recherche scientifique,

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 19 -07- 2001

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

François-Xavier de DONNEA

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites et du Transport rémunéré des personnes,

De Staatssecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen,

10 -09- 2001

Willem BRAPS

GOUVERNEMENT DE LA RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE • COLLÈGE RÉUNI DE LA COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE • CHANCELLERIE

BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING • COLLEGE VAN DE GEMEENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE • KANSELARIJ